

Juridiska fakultetskansliet

Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar: ILO:s konvention om våld och trakasserier i arbetslivet (SOU 2021:86)

Sammanfattning

Juridiska fakultetsnämnden anser att en ratificering av ILO-konvention 190 kräver att fler åtgärder vidtas i svensk rätt för att avskaffa våld och trakasserier i arbetslivet.

Till skillnad från vad som gäller enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) AML) omfattar konventionen även resor till och från arbetet. För att svensk rätt ska vara förenlig med konventionen måste AML:s tillämpningsområde utvidgas i detta hänseende.

Eftersom den svenska arbetsmiljölagstiftningen innebär ett starkare skydd för arbetstagare på större arbetsplatser bör arbetstagare anställda på småföretag identifieras som en riskgrupp i sig i enlighet med konventionens artikel 8.

Den föreslagna ändringen i 2 kap. 1 § AML är inte juridiskt motiverad och riskerar att bli kontraproduktiv.

1) Fakultetsnämnden instämmer inte i utredningens bedömning att svensk rätt är förenlig med ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet.

Utredningens förslag vilar på bedömningen att svensk rätt är förenlig med ILO:s konvention (nr 190) om avskaffande av våld och trakasserier i arbetslivet. Enligt utredningen behövs det därför inte vidtas några lagändringar eller andra åtgärder för att ratificera konventionen.¹

Enligt fakultetsnämndens mening är utredningens slutats felaktig. Konventionen syftar till att avskaffa våld och trakasserier i arbetslivet. Utredningen konstaterar att det förekommer våld och trakasserier i arbetslivet i Sverige. Så länge det finns våld och trakasserier i arbetslivet, måste det gå att vidta fler åtgärder för att sträva efter den

¹ Utredningen s. 15.

nollvision som konventionen vilar på. Fakultetsnämndens uppfattning är att en ratificering av konventionen kräver att fler åtgärder vidtas.

2) Konventionens tillämpningsområde är mer omfattande än vad som gäller enligt svensk rätt

Konventionens tillämpningsområde framgår av artiklarna 2 och 3 i avsnitt II av konventionen. Fakultetsnämnden noterar att det följer av artikel 3.3 f) att konventionen ska vara tillämplig på resor till och från arbetet. Den svenska arbetsmiljölagen (1977:1160) (AML) är inte tillämplig på resor till och från arbetet (jfr 1 kap. 2 § AML). Konventionens krav på tillämpning i sådana situationer innebär enligt fakultetsnämnden att det ska åläggas ett krav på att t.ex. arbetsgivaren åläggs ett utvidgat arbetsmiljöansvar för att säkerställa att arbetstagarnas resväg till och från arbetet är fri från våld och trakasserier. Fakultetsnämnden anser att den svenska arbetsmiljölagens tillämpningsområde måste utvidgas för att vara förenligt med konventionen.

3) Anställda vid småföretag bör identifieras som riskgrupp enligt artikel 8

Av artikel 8 i konventionen följer en skyldighet för konventionsstaterna att identifiera (*"the sectors or occupations and work arrangements"*) där arbetstagare och andra är särskilt utsatta. Fakultetsnämnden konstaterar att det svenska arbetsmiljöskyddet till stor del är beroende av arbetsgivarens storlek. På arbetsställen som regelbundet sysselsätter färre än fem arbetstagare finns det till exempel inte någon skyldighet att utse skyddsombud (6:2 AML). På arbetsplatser med fler än 50 anställda ska det dessutom finnas en skyddskommitté (6:8 AML). Vidare är inte arbetsgivare med färre än tio anställda skyldiga att dokumentera en arbetsmiljöpolicy skriftligt enligt 5 § i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS:2001:1). Med andra ord åtnjuter den som är anställd på en stor arbetsplats starkare arbetsmiljömässigt lagskydd än den som är anställd på en liten arbetsplats. Enligt fakultetsnämnden bör därför arbetstagare anställda vid småföretag betraktas som särskilt utsatta i sig enligt artikel 8.

4) Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160) är inte juridiskt motiverat och riskerar att bli kontraproduktivt

Utredningen har föreslagit att det ska införas en ny paragraf, 2 kap. 1 a § i AML. Den föreslagna paragrafen föreskriver att "[a]rbeitsmiljön ska så långt som möjligt vara fri från våld och trakasserier."

Fakultetsnämnden menar att den föreslagna paragrafen inte tillför någonting till vad som redan gäller och att det därför inte är juridiskt motiverat att införa den. Den föreslagna lydelsen är dessutom relativiserande och riskerar att bli kontraproduktiv på så sätt att den i grund och botten tycks acceptera att våld och trakasserier kan förekomma i vissa arbetsmiljöer ("så långt som möjligt"). Enligt fakultetsnämndens mening vore det mer i linje med konventionens syfte att i stället införa ett förbud mot våld och trakasserier i arbetsmiljön.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av universitetslektor Erik Sinander. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Karolina Alveryd